

Karanko ja Keinänen

27.9.2022

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta
Hallinto- ja turvallisuusjaosto

**PUOLUSTUS- JA ILMAILUTEOLLISUUS PIA RY:N LAUSUNTO AIHEISTA HE 154/2022 VP
HALLITUKSEN ESYTYS EDUSKUNNALLE VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2023**

Puolustus- ja Ilmailuteollisuus PIA ry kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausuntonsa Hallinto- ja turvallisuusjaostolle. Pyyntönne mukaisesti lausumme otsikon asioista teemalla puolustusteollisuus. Lausuntomme kattaa puolustus- ja sisäministeriöiden hallinnonalat.

Puolustusministeriön hallinnonala

Yleistä

Puolustusministeriön hallinnonalalle esitetään yhteensä noin 6 103 miljoonaa euroa, mikä on huomattava lisäys edellisvuoteen. Lisäyksellä vastataan turvallisuusympäristömme muutokseen sekä katetaan monitoimihävittäjähankinnan kustannuksia. Puolustus- ja Ilmailuteollisuus PIA ry pitää tärkeänä, että puolustusministeriön hallinnonalan talousarvioesitys hyväksytään esitetyllä tasolla.

Toimintaympäristön kuvauksessa todetaan turvallisuusympäristön muutoksen olevan pitkäkestoisen ja asettavan vaatimuksia yhteiskunnan kriisinsietokyvylle, varautumiselle ja huoltovarmuudelle. Korostamme, että varautuminen, valmius sekä uusien teknologioiden hyödyntäminen korostuvat myös puolustusvoimia tukevassa suomalaisessa teollisuudessa. Yritykset ovat kehittäneet ja kehittävät kykyjään ja valmiuttaan jatkuvasti, jotta ne suoriutuvat niille määritellyistä tehtävistä kaikissa turvallisuustilanteissa. Tämän tulisi näkyä myös hallinnonalan hanke- ja hankintatoiminnassa kuten esitämme myöhemmin lausunnossamme.

Hallinnonalan henkilömäärä nousee noin 400:lla edellisvuodesta. Viittaamme aikaisempiin lausuntoihimme hankintojen toteuttamisen henkilöstöresursoinnista. Puolustusvoimilla on oltava kyky hankintojen oikea-aikaiseen ja ripeäänkin toteuttamiseen. Venäjän hyökkäyssota on nostanut puolustustarvikkeiden kysyntää hurjasti ja markkinat ovat ylikuumentuneessa häiriötilassa, jossa raaka-aineiden sekä komponenttien saanti on epävarmaa. Puolustushallinnon henkilöstöresursseja tulee kohdistaa riittävästi hankintojen toteuttamiseen. Lisäksi puolustushallinnolla tulee olla tarvittavat henkilöstöresurssit (1 – 2 htv) EU:n ja Naton tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan (TKI) sekä viennin ja kansainvälistymisen tukeen.

Karanko ja Keinänen

27.9.2022

Puolustusvoimien tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan (TKI) rahoituksen tärkeys

Puolustusministeriöön esitetään noin miljoonan euron määrärahaa tutkimus- ja selvitystoimintaan. Sen sijaan Puolustusvoimien TKI-toiminnan suuruutta ja resursointia ei ole esitetty talousarvioesityksessä. Toimintaa rahoitetaan puolustusmateriaalihankinnat (27.10.18) momentilta, jonka perusteluissa todetaan määrärahaa saatavan käyttää hankintoihin välittömästi liittyvään tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Emme pidä tätä riittävänä.

Kuten talousarvioesityksessä todetaan, edellyttää toimintaympäristön muutos pitkäjänteistä puolustuskyvyn vahvistamista lyhyen ja keskipitkän aikavälin resursoinnin lisäksi. TKI-toiminta ei saa jäädä akuutin lisämateriaalitarpeen jalkoihin. Myös Puolustusselonteko sekä Valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista korostavat TKI-toiminnan sekä kansallisen osaamispuheen tärkeyttä.

TKI-toiminnan ja määrärahojen riittävyys korostuvat EU:n ja Naton tutkimus- ja suorituskäyryhankkeissa, joissa lähtökohtaisesti vaaditaan kansallista rahoitusta. Suomalainen teollisuus on osallistunut aktiivisesti Euroopan puolustusrahaston (EDF) hankkeisiin, mutta haasteeksi on nousemassa puolustushallinnon henkilöstöresurssien sekä TKI-määrärahojen niukkuus. Riittävä TKI- rahoitus mahdollistaa alan toimijoiden kilpailukyvyn ja kansainvälisen verkostoitumisen. Pääsy yhteiseurooppalaisiin projekteihin merkitsee pääsyä eurooppalaisille markkinoille ja arvoketjuihin sekä tuottaa keskinäisriippuvuuden myötä vahvempaa huoltovarmuutta. Jotta suomalainen teollisuus kykenee osallistumaan EDF-hankkeisiin, tulee Suomen valtiona osallistua projekteihin myös rahallisesti, sillä rahoitusta hakevan konsortion ja mukana olevien jäsenmaiden tulee kattaa EU-rahoituksen ulkopuolelle jäävät kulut. Vielä on epäselvää, edellyttävätkö Natossa kehitettävät innovaatiohankkeet kansallista rahoitusta.

PIA toistaa jo useampana vuotena esittämänsä näkemyksensä siitä, että puolustushallinnon TKI-määrärahatason on oltava riittävä ja että toiminnan vaativan pitkäjänteisyyden ja kansainvälisen yhteistyön takia sille tulisi korvamerkitä riittävä rahoitus puolustusministeriön hallinnonalan talousarviossa.

Teollisuuden vientiedellytysten tukeminen

Puolustusvoimien toimintamenomomentin perusteluissa huomioidaan teollisuuden viennin ja kansainvälistymisen edistäminen. Nämä menokohdilta vaatimattomat toimenpiteet ovat elintärkeitä suomalaiselle alan teollisuudelle. Toiminta tukee myös sotilaallista huoltovarmuutta vahvasti. Jotta Suomessa toimiva puolustusteollisuus kykenee tukemaan puolustusvoimia, tulee sillä olla asiakkaita myös muualla. Hyvästä vientiyhteistyöstämme huolimatta jääme kuitenkin jälkeen

Karanko ja Keinänen

27.9.2022

kilpailijamaistamme. Esimerkiksi muut pohjoismaat investoivat teollisuuden vientitukeen huomattavasti enemmän ja siihen osallistuvat myös muut hallinnonalat. Puolustusteollisuus tarvitsee tukea vientiponnisteluilleen ylintä valtiojohtoa myöten. Lisäksi korostamme ennakoitavan ja pitkäjänteisen vientilupapolitiikan tärkeyttä. Suomi ei saa vientilupapolitiikallaan asettaa teollisuuttaan eriarvoiseen asemaan kilpailijoihinsa nähden.

Puolustusmateriaalihankinnat (27.10.18)

Talousarvioesitys sisältää puolustusmateriaalihankintoihin 1,6 miljardin euron määrärahan, joka käytetään pääosin puolustuskyvyn materiaalliseen vahvistamiseen.

Kuten edellä on mainittu, suomalainen puolustusteollisuus on varautunut tukemaan puolustusvoimia kaikissa turvallisuustilanteissa ja teollisuuden tuotteet ja kyvykkyydet ovat osa puolustuskykyämme. Valtioneuvoston periaatepäätös (2016) Suomen puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan turvaamisesta määrittelee kansallisen turvallisuuden kannalta kriittiset suorituskyvyt ja niitä tukevat teknologiat. Valtioneuvoston huoltovarmuuspäätöksen (2018) mukaisesti kriittisten alueiden hankinnat tulisi suunnata kotimaahan. Päätökset ovat edelleen voimassa ja Eduskunnalle tänä syksynä annettu Huoltovarmuusselonteko toistaa samaa henkeä.

Jos talousarvioesityksessä esitettyjen kehittämisohjelmien hankintoja ohjattaisiin kotimaahan tehtyjen päätösten mukaisesti, näemme suomalaiselle teollisuudelle mahdollisuuksia ennen kaikkea:

- johtamisen, - tiedustelun ja valvonnan hankkeissa,
- kyberpuolustuksen kehittämisessä,
- taistelijan järjestelmissä,
- ampumatarvikkeiden hankinnoissa,
- maavoimien liikkuvuuden hankkeissa,
- pioneeri- ja suojeluvälineiden kehittämisessä,
- meripuolustuksen kehittämisohjelmassa,
- toiminnanohjausjärjestelmän kehittämisessä sekä
- eri järjestelmien integraatiossa ja elinkaaren aikaisessa ylläpidossa.

Huoltovarmuussyistä näiden kriittisten alueiden hankinnat tulisi suunnata kotimaahan tehtyjen päätösten ja linjausten mukaisesti.

Monitoimihävittäjien hankinta (27.10.19)

HX-hankeeseen kuuluva teollinen yhteistyö on suuri mahdollisuus suomalaiselle teknologiateollisuudelle. Teollisella yhteistyöllä voidaan kehittää osaamisen huoltovarmuutta ja Suomen puolustuskykyä. Teollisen yhteistyön projekteilla voidaan parhaimmillaan edistää yritysten uudistumista, luoda uutta liiketoimintaa sekä edistää verkostoitumista myös kansainvälisiin arvoketjuihin.

Karanko ja Keinänen

27.9.2022

Suoralla teollisella yhteistyöllä tuetaan hankittavaa suorituskkyä koko sen elinkaaren ajan. Puolustusvoimien strategiset kumppanit ja niiden verkostot ovat ensisijaisia suoran teollisen yhteistyö projektien suorittajina. Epäsuoralla teollisella yhteistyöllä kehitetään mm. puolustusjärjestelmän muita osa-alueita.

On ensiarvoisen tärkeää, että teollisen yhteistyön projektit ovat laadukkaita ja vaikuttavia ja ne tukevat suomalaisten yritysten strategiaa ja uudistumista. Puolustushallinnon tulee tukea suomalaisia yrityksiä teollisessa yhteistyössä sekä varmistaa projektien vaikuttavuus.

Sisäministeriön hallinnonalan hankinnat

Sisäministeriön hallinnonallalla PIA:n jäsenistöä kiinnostaa erityisesti eri turvallisuusviranomaisten materiaalihankinnat. Pidämme tärkeänä, että talousarvioesitys hyväksytään näiltä osin esitetyllä tavalla.

Vuoden 2023 talousarvioesityksessä suurimmat erät kohdistuvat Rajavartiolaitoksen momentille 26.30.70 Ilma- ja vartioalusten hankinta. Vaikka suurin osa määrärahasta kohdistuu uusien valvontalentokoneiden hankintaan, suunnitelmiin sisältyy järjestelmiä, jotka on puolustusministeriön hallinnonalan toimesta esitetty kriittisiksi huoltovarmuuden ja teollisuuden osaamisen säilymisen kannalta. Tällaiset hankinnat tulee kohdistaa Suomessa toimivaan teollisuuteen.